

Poul Schlüters nytårstale

Taler

Poul Schlüter
Statsminister

Dato

1. januar 1988

Sted

Marienburg

Godaften!

"Vær velkommen, Herrens år" – siger vi fortrøstningsfuldt, med Grundtvigs gamle nytårssalme. Et helt nyt år med ubeskrevne blade i kalenderen ligger nu foran os.

Vi har forventninger, vi har bekymringer, det gyser lidt i os, men frem for alt – så ser vi fremad.

Fred mellem alle, og menneskerettigheder for alle er vort største nytårsønske. I vor egen del af verden har vi nu haft fred og frihed i over 40 år. Men samtidig har vi været vidne til over 100 større og mindre krige rundt i verden.

Men der er da lyspunkter.

Den 8. december underskrev Præsident Reagan og Generalsekretær Gorbatschov en historisk aftale, som fjerner en hel gruppe atomvåben fra Europa.

Det fjerner ikke spændingen mellem Øst og Vest med et slag. Men vi oplever et bedre storpolitisk klima. Risikoen er nu mindre for, at det hele en dag kan eksplodere i en katastrofe for hele menneskeheden. Chancen er nu tilstede for at fortsætte forhandlingerne med det mål også at nedtrappe lagrene af strategiske kærnevåben, helt afskaffe alle kemiske og biologiske våben og reducere de konventionelle styrker.

Men glæden over de positive resultater må ikke føre til, at vi bliver naive og blåøjede. Garantien for vor fred og vor frihed ligger stadig i Danmarks medlemskab af den vestlige verdens forsvarssamarbejde. Demokratiernes alliance.

Under mine drøftelser med Generalsekretær Gorbatschov for et års tid siden fremhævede jeg, at intet ville være mere egnet til at skabe tillid i Vesten, end at Sovjetunionen begyndte at leve op til menneskerettighederne, og at Sovjetunionen bringer den umenneskelige besættelse af Afghanistan til ophør.

Disse to afgørende tillidstegn må vi stadig vente på.

Men hvad så da med Danmark og vi danskere herhjemme?

Her er vel orden i sagerne og styr på det hele? Det skal man nu lukke øjnene for at kunne mene. Jo – vi er selvfølgelig stadig et af verdens rigeste og mest harmoniske samfund. Og hvor mange steder findes f.eks. mægt til vores sociale tryghed, gratis uddannelses tilbud og sundhedsvæsen. Men glem ikke bagsiden af medaljen. Der findes heller ikke mange steder mægt til vores gældsætning og betalingsbalance-underskud.

Jo – vi tog os virkelig sammen, og resultaterne udeblev ikke.

Men så var vi til gengæld vældig hurtige til at slappe af igen. Selv om den internationale lavkonjunktur var en tydelig advarsel.

Hvordan var det så, vi slappede af igen? Jo, det gjorde, vi især på tre felter.

For det første faldt man for fristelsen til kraftig lønslidning i sidste halvdel af 1986. Det blev fulgt op af de store lønstigninger med de nye overenskomster i foråret. Efter at regeringen og folketingsflertallet de to forrige gange havde dirigeret overenskomstforløbet, måtte arbejdsmarkedets parter den tredje gang selv klare opgaven. Men resultatet blev jo så en alvorlig forringelse af overenskomstevnen.

For det andet faldt den private opsparing til et uhyggeligt lavpunkt i 1986, og næsten alle brugte vi hver en klink, vi tjente, og lidt til ved at tage lån. Forbruget steg uventet stærkt.

For det tredje bredte letsindigheden med de offentlige udgifter sig igen. Statens udgifter blev holdt nogenlunde fast – selv om nogle i Folketinget ikke modstod fristelsen til at give los i utide. Men især amterne og kommunerne – der jo ikke

hver især følte, de havde ansvaret for samfundsøkonomien – lod udgifterne stige betragteligt.

– Jamen, hvad er der da galt med Danmark? Det skal jeg såmænd sige Dem: Vi er for langsomme til at tage os sammen – og for hurtige til at slippe af.

Vi er forvante, sorgløse og urealistiske.

Jamen – var der ikke en statsminister, der engang sagde, at det gik ufatteligt godt. Jo – det sagde jeg med megen ret i foråret 1986 – for mindre end to år siden, da vi vitterligt befandt os på toppen af de positive resultater.

Det danske samfund oplevede en ganske enestående fremgang i årene 1983 - 86.

Selv om arbejdsløsheden steg i det meste af verden, skabte vi 200.000 nye jobs i Danmark. Vi evnede at få arbejdsløsheden bragt ned. Vi magtede at skabe den vestlige verdens største stigning i investeringerne ude på arbejdspladserne. Vi oplevede den vestlige verdens største stigning i produktionen og dermed i grundlaget for vores levestandard.

Vi førte stram indkomspolitik, og de danske omkostninger steg mindre end udlandets, og det var en af hovedgrundene til, at Danmark klarede sig klart bedre end de fleste andre lande.

Og så fik vi ikke mindst i kraft af de nødvendige store besparelser mange års kæmpeunderskud i de offentlige udgifter helt ud af verden, og der blev overskud i 1986 og 1987.

Det er disse tre danske letsindigheder, der sammen med den afsvækkede verdensøkonomi er grunden til, at vi må tage os ganske alvorligt sammen.

Vi må acceptere nogle barske sandheder. De gælder efter min mening ganske uanset, om man stemmer Konservativt, Venstre, Socialdemokratisk, Radikalt eller hvad.

De senere års omdiskuterede besparelser har ikke været for store – de har snarere været for små. De offentlige udgifter er stadig for høje i forhold til, hvad samfundsøkonomien kan bære. Der må rationaliseres og moderniseres. Vi må

forstærke den indstilling, at alle, der har med den offentlige sektor at gøre, anstrenger sig til det yderste for at hjælpe og lette vilkårene ude på alle de andre arbejdspladser – i industrien, i landbruget, i håndværket, fiskeriet og skibsfarten. Vi skal gøre igangsætning og udvidet produktion og beskæftigelse nemmere og ikke sværere.

Samlet kan de offentlige udgifter ikke stige med så meget som en krone de første mange år. Bliver nye udgifter nødvendige et sted, må der spares et andet sted. Gavelisterne kan politikere af alle partier roligt stoppe i lommen og beholde der i lang tid.

Skatterne i Danmark er for høje, og der skal skabes forudsætninger for en lempelse. De for høje skatter er simpelthen en for stor belastning for produktion og beskæftigelse.

Det kunststykke, vi præsterede med de 200.000 nye jobs, må vi evne at gentage i de kommende år. Mindst 150.000 nye produktive arbejdspladser er, hvad vi behøver, blot for at bevare vor nuværende velstand og have råd til at have det, som vi har det i dag, når vi samtidig skal nedbringe udlandsgælden. Vi kan jo ikke betale gæld i udlandet med danske kroner. Det kan vi kun ved at sælge varer og service i eksporten og ved større markedsandel for danske produkter herhjemme.

Men danske varer har noget i retning af verdens højeste produktionsomkostninger. Derfor bliver der kun vækst i produktion og beskæftigelse hos os, når vore indkomststigninger holdes under udlandets i en længere årrække. Det er lærerigt at tænke på, at fra 1970 til 1984 steg en LO-arbejders løn med over 300 %. Men det hele blev ædt op af prisstigninger og skattestigninger. Erfaringen har lært os, at vi bedre kan beskytte både reallønnen og beskæftigelsen, når vi fører lavinflationspolitik.

Men der skal minsandten meget mere til – hvis det store værk skal lykkes. Vi er et gammelt, toporganiseret, stift og usmidigt samfund. Vi er for langsomme til at tilpasse os ændrede vilkår. Vi må mobilisere alt, hvad vi kan opdrive af fantasi og nytænkning. Fremtiden bliver præget af mere viden-intensivt arbejde. Vi skal klare langt mere forskning, højteknologi og produktudvikling. Hver anden arbejdsplads skal om ti år kunne fremstille varer, hvis eksistens vi endnu ikke kender i dag. Derfor skal vi satse dygtigere på uddannelse, omskoling og

efteruddannelse.

Vi skal også inspirere til, at flere unge sætter sig det mål at blive selvstændige og sætte noget nyt i gang. Under 10 % af os er selvstændige i dag, og det er alt for få. Vi skal skaffe landet en større ungskov af virksomheder, der kan vokse. Som Danfoss, Lego, Novo og mange andre, der er skabt i vore dage.

Vi har nu folketingsvalget bag os. Demokrati indebærer, at befolkningen må respektere de lovlige beslutninger, de valgte træffer. Men demokrati betyder også, at politikerne må respektere vælgerne dom. Hvem kunne ikke have ønsket sig en anden mandatfordeling? Men vælgerne har talt.

Som vælgerne har sammensat det nye Folketing, kan der ikke præsteres noget – ikke et eneste – arbejdsresultat uden et samarbejde mellem mange partier. Det er vanskelige vilkår, men sådan var vælgerne afgørelse.

Så må det også være konsekvensen, at der i disse svære tider skal samarbejdes bedre og bredere end før. Partier, der i øvrigt med deres ideer og holdninger er modstandere, må nødvendigvis på en del områder lægge kræfterne sammen. Men jeg spørger somme tider mig selv, om hvert af partiernes tilhængere mon er tolerante nok til at acceptere, at dette faktisk blev folketingsvalgets uomgængelige konsekvens, hvis landet overhovedet skal kunne styres.

På trods af det brogede Folketing, mener jeg, vi er begyndt ganske godt. Det arbejde, der skulle gøres i dette efterår, er fuldført. Finansloven er i havn, og de love, der betyder den største konkurrenceevneforbedring nogensinde, er nu vedtaget.

Trepartsforhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen var resultatrige og fortsætter i det nye år.

Og vist er der da klare lyspunkter.

Lad mig nævne tre: I 1985 udgjorde statsgælden 70 % af et års samlede produktion i Danmark. I år er denne andel faldet til 59 %. Det tunge tryk af statsgælden falder ganske kraftigt. Nu har vi omsider klart overskud på vor handelsbalance. Endelig sælger vi mere til udlandet, end vi køber fra udlandet. Det er den vej, vi skal. Og ikke mindst: Den private opsparing er i kraftig vækst.

Det skal vi fortsætte med, så vi selv kan finansiere – uden at låne – de kommende års nye moderniserede arbejdspladser.

Synes De, det hele ser håbløst ud? Vist gør det ej! Næh – det er sandt nok, at der kommer ingen udefra og hjælper os. Men vi kan også godt selv, når vi tager os sammen. Hvad har danskere dog ikke præsteret i tidernes løb under langt sværere vilkår. I videnskab, i kunst og kultur og i erhvervslivet. Vi skulle skamme os, hvis ikke vi forvaltede den rige danske arv klogt og forsvarligt.

Der er sandelig nok at tage fat på. Men de fleste af os kan godt gøre det hele lidt bedre end før. Så lad os bare skrue optimismen og livsmodet på igen.

Lad os være enige om, at nu vil vi holde godt sammen på Danmark.

Må jeg ønske alle et godt og glædeligt nytår!

Kilde

Mellbin, E.F, Mellbin, F-M.S (2011). Nu gælder det Danmark! Statsministrenes nytårstaler. Lindhardt og Ringhof: København. S. 456.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Det Konservative Folkeparti, Nytårstale, Udvalgte nytårstaler fra statsministre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-nytaarstale-1988>